

Sygn. akt I ACa 229/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak (spr.)
Sędziowie:	SSA Rafał Dzyr SSA Józef Wąsik
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Z. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 23 listopada 2016 r. sygn. akt I C 852/16

1. **oddala apelację;**
2. **nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;**
3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz adwokata K. S. kwotę 4 428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) w tym 828 zł podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Józef Wąsik SSA Teresa Rak SSA Rafał Dzyr

Sygn. akt I ACa 229/17

UZASADNIENIE

Powód J. S. powództwem skierowanym przeciwko Z. K. dochodził zapłaty kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania za stosowanie wobec niego mobbingu.

Pozwany Z. K. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo oraz odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania.

Rozstrzygnięcie wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

Powód liczy aktualnie 80 lat. Przez wiele lat pracował i działał na rzecz Miejskiego Klubu Sportowego (...). Powód był m.in. zawodnikiem (...) oraz trenerem. Piastował także stanowisko wiceprezesa Klubu. Od około pięciu lat powód nie pełni żadnej funkcji w Klubie. Pozwany Z. K. był prezesem rady nadzorczej (...).

Powód jest osobą po przebytych udarze mózgu. Pozostaje na emeryturze i z tego tytułu otrzymuje 700 zł miesięcznie oraz 200 zł dodatku pielęgnacyjnego. Prowadzone jest przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne w związku z zadłużeniem z tytułu kosztów sądowych, którymi obciążono go w zainicjowanej przez niego sprawie sądowej.

Dokonując oceny prawnej Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo o odszkodowanie jako bezzasadne należało oddalić.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ jego podstawa faktyczna nie została udowodniona. Powód zarzucał pozwanemu, że nękał jego osobę, stosował wobec niego mobbing, oczerniał go, nie rozliczył się z nim za sprzedaż zawodnika do innego klubu, czym doprowadził do utraty zdrowia u powoda. W konsekwencji twierdzenia te wymagały udowodnienia, a ciężar przedstawienia dowodów spoczywał w myśl art. 6 k.c. na powodzie. Zdaniem Sądu powód temu obowiązkowi nie podolał. Powód nie wykazał, aby miały miejsce zdarzenia wywołujące szkodę, na czym polega jego szkoda – czy ma ona wymiar majątkowy czy niemajątkowy (krzywda) oraz w jaki sposób oszacował jej wysokość, a także, że pomiędzy zachowaniem pozwanego a utratą zdrowia przez powoda istnieje adekwatny związek przyczynowo skutkowy. Nadmienić trzeba, że podczas przesłuchania powód zgłaszał szereg zarzutów przeciwko pozwanemu, które jednak dotyczyły rzekomych działań pozwanego podejmowanych na szkodę (...). Powód jednak działał w imieniu własnym i nie był prawnie legitymowany do reprezentowania interesów Klubu w niniejszym postępowaniu. W związku z powyższym twierdzenia powoda – w świetle art. 6. k.c. i art. 232. k.p.c. musiały zostać ocenione negatywnie przez sąd i pociągnąć za sobą skutek w postaci oddalenia powództwa. Powód pomimo możliwości zgłaszania środków dowodowych nie zgłosił na czas innych dowodów nie wykazując tym samym należytego zainteresowania swymi sprawami. Sąd zaś uznał, iż nie ma podstaw do uzupełnienia z urzędu postępowania dowodowego. W tym zakresie sąd nie mógł wyręczać strony i niejako w zastępstwie przeprowadzać taki dowód, gdyż takie postępowanie byłoby sprzeczne z zasadą kontradiktoryjności. Rola sądu w sprawie winna bowiem ograniczać się jedynie do pozostawania obiektywnym arbitrem w sporze stron.

Orzeczenie o kosztach postępowania Sąd wydał na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł powód zarzucając naruszenie przez Sąd I instancji przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego orzeczenia, to jest art. 5 i art. 212 § 2 k.p.c. W związku z powyższym, skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości oraz zasądzenia na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów udzielonej powodowi w postępowaniu przed Sądem II instancji pomocy prawnej.

Na rozprawie w dniu 29 września 2017 r. powód zmodyfikował wniosek apelacji, domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, ewentualnie jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości. W wypadku, gdyby Sąd nie uwzględnił apelacji, wniósł o zastosowanie art. 102 k.p.c. i nie obciążanie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Pozwany z kolei wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne i ocenę dowodów zaprezentowane przez Sąd Okręgowy i uznaje je za własne. Sąd I instancji w prawidłowy sposób przeprowadził w sprawie postępowanie dowodowe, a następnie dokonał swobodnej oceny dowodów, zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Oparł się przy tym na całokształcie okoliczności sprawy, a jego uzasadnienie jest jasne, kompletne i wewnętrznie spójne. Jednocześnie należy zważyć, iż jedynym dowodem, jakim Sąd Okręgowy dysponował były zeznania powoda odnoszące się do jego roszczenia. Przedłożone bowiem dokumenty nie dotyczyły działań pozwanego ani podnoszonych przez powoda w zeznaniach okoliczności. Jednocześnie skarżący nie wnioskował w toku postępowania przez Sądem I ani II instancji o przeprowadzenie innych dowodów, w związku z czym należało uznać, iż nie wykazał swojego roszczenia.

Sąd Apelacyjny nie dopuścił się w sprawie naruszenia art. 5 k.p.c. i art. 212 § 2 k.p.c. Z obu przepisów wynika, że w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić stronom i uczestnikom postępowania niezbędnych pouczeń dotyczących czynności procesowych, np. ustanowienia w sprawie pełnomocnika. W niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki pozwalające na zastosowanie wskazanych przepisów w sprawie. Powód doskonale zdawał sobie sprawę z możliwości ustanowienia pełnomocnika, czemu dawał wyraz na rozprawie w dniu 23 listopada 2016 r., podnosząc jednocześnie, że adwokata ani radcy prawnego nie potrzebuje. O jego wiedzy w tym temacie świadczy również złożony przez niego ostatecznie wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Sąd Apelacyjny miał na uwadze stan zdrowia powoda, jednak ustna komunikacja z nim nie napotykała na większe przeszkody, chociaż rzeczywiście miał on problem z pisemnym formułowaniem myśli. Potrafił jednak wyrazić na rozprawie swoje żądanie. Kwestia jego zasadności stanowi natomiast inny aspekt sprawy. Sąd nie może wpływać na decyzje jednej ze stron co do jej reprezentacji, tylko dlatego, że nie potrafi ona wywiązać się z nałożonego na nią ciężaru dowodu. Wskazywałoby to bowiem na stronniczość Sądu, co jest niedopuszczalne. Strona dysponująca odpowiednią wiedzą i świadomością na temat swojego stanu zdrowia, wykazująca zdolności komunikacyjne i wyraźnie negująca potrzebę posiadania pełnomocnika nie może zostać przez Sąd nakłoniona do ustanowienia adwokata albo radcy prawnego z urzędu. Jednocześnie należy wskazać, że powód nie jest osobą nieporadną, która z uwagi na swój wiek, stan zdrowia czy zdolności intelektualne nie jest w stanie samodzielnie reprezentować się w toku postępowania przed Sądem, skoro taką wolę wykazuje i wyraźnie komunikuje, że nie chce być reprezentowany przez pełnomocnika. Trudno w takiej sytuacji uznać, że zachodzi uzasadniona potrzeba udzielenia pouczeń w tym zakresie, zwłaszcza że z urzędu Sądowi wiadomo, iż nie jest to pierwsze postępowanie wszczęte przez powoda.

Podsumowując, należy zważyć, że nie istniała uzasadniona potrzeba, by powodowi udzielać pouczeń co do ustanowienia pełnomocnika z urzędu, ponieważ z powodzeniem, z własnego wyboru samodzielnie reprezentował swoje interesy, w związku z czym brak jest podstaw, by uznać zarzut skarżącego za uzasadniony.

Skoro zatem powód w toku postępowania przed Sądem Okręgowym w żaden sposób nie udowodnił swojego roszczenia i nie wnioskował o przeprowadzenie żadnych dowodów również w toku postępowania apelacyjnego, zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. w pkt. 2 oddalił apelację powoda.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Odwoławczy orzekł kierując się treścią art. 102 k.p.c. Stosownie do treści tego przepisu w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od zasadniczych reguł rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Do okoliczności, mogących wywrzeć wpływ na odstępstwo od tych zasad, należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1973 r., I CZ 122/73, OSNC 1974, nr 5, poz. 98, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 1973 r., I PR 188/73, (...) 1973, nr 12, s. 413), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące sytuacji życiowej strony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r. sygn. V CZ 107/10). Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie,

prekluzja, nielojalne zachowanie przeciwnika procesowego. Drugie wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r. sygn. akt I CZ 26/11).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że zostały spełnione przesłanki pozwalające na zastosowanie art. 102 k.p.c. w stosunku do powoda. Przemawia za tym sytuacja majątkowa oraz zdrowotna J. S. oraz jego silne, subiektywne przekonanie o zasadności powództwa. Z jego zeznań złożonych na rozprawie w dniu 23 listopada 2016 r. wynika, że ma on duże poczucie krzywdy, dlatego liczył na pozytywne dla siebie rozstrzygnięcie sprawy. W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny na podstawie powołanego przepisu odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

W pkt. 3 Sąd Odwoławczy orzekł o kosztach wynagrodzenia pełnomocnika ustanowionego dla powoda z urzędu na podstawie § 4 ust. 3 w zw. z § 8 pkt. 6 w zw. z § 16 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714). Kwota ta zawiera już w sobie poniesione przez pełnomocnika koszty związane m. in z wydrukowaniem pisma, dojazdem do sądu w tej samej miejscowości gdzie mieści się siedziba kancelarii pełnomocnika i nadaniem przesyłek poleconych, dlatego nie było podstaw do osobnego ich uwzględnienia.

SSA Józef Wąsik SSA Teresa Rak SSA Rafał Dzyr